

Analizin Mesajı

- İsrail, bir devlet kurma yöntemi olarak benimsediği "zorunlu göç" politikasını 7 Ekim sonrasında da genişleterek devam ettirmektedir.
- İsrail'in Ortadoğu'yu içine soktuğu şiddet sarmalından çıkarmak için önleyici mekanizmalar devreye sokulmazsa göç ve güvenlik krizi büyümeye devam edecektir.

Aksa Tufanı'nın Birinci Yıl Dönümünde Gazze'de Zorunlu Göç

İsrail, ilk yıllardan itibaren Filistinlileri topraklarından sürerek işgal politikası üzerine bir devlet inşa etmiştir. 1948'den bu yana sürekli topraklarını genişleterek Filistinlileri, Batı Şeria ve Gazze bölgelerine sıkıştırmıştır. 7 Ekim'den bu yana ise Gazze'ye uyguladığı soykırımla burayı insansızlaştırmaya, 2005'te ayrıldığı bölgeye geri dönmeye ve Hamas'ı ortadan kaldırmaya çalışmaktadır. Gelinen noktada İsrail, bütün agresif tutumuna rağmen Gazze'de hedefine ulaşamamıştır ve savaşı bölge geneline yayarak kazanım sağlamaya çalışmaktadır. Bu yazıda İsrail'in kurulduğu yıllardan itibaren sürdürdüğü "zorunlu göç" politikası ele alınmakta ve 7 Ekim sonrasında Gazze'deki Filistinlilerin yerinden edilme süreci ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmektedir.

Bir Devlet Kurma Yöntemi Olarak "Zorunlu Göç"

İsrail'in bir devlet olarak ortaya çıkmasında "göç" belirleyici unsur olmuştur. Yahudilerin merkezinde Kudüs'ün bulunduğu Filistin topraklarına yerleşmesine İbranice'de "göç" kelimesine karşılık "yükselmek" anlamına gelen "aliyah" kelimesi kullanılmış ve kutsal bir anlam atfedilmiştir. Tarih boyunca "aliyah" isteği var olsa da 19. yüzyılın sonuna kadar toplu göçler

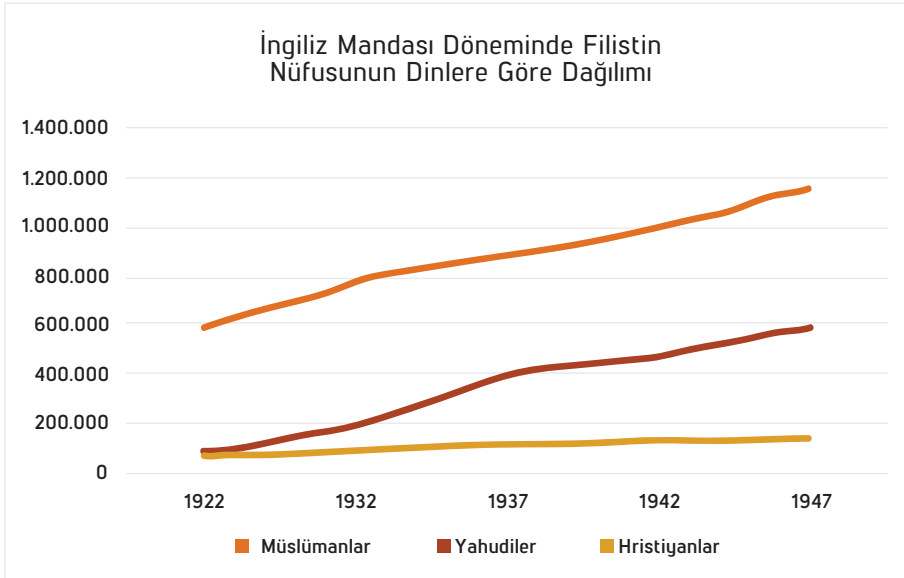
gerçekleşmemiştir. Fakat Avrupa'daki Yahudi karşıtı faaliyetler Filistin'e dalgalar halinde Yahudi göçünün gerçekleşmesine yol açmıştır. 19. yüzyılın sonlarında başlayan Yahudi göçleri 1917'deki Balfour Deklarasyonu ile hızlanmış, Almanya'da Nazi yönetiminin başa gelmesi ile zirveye çıkmıştır. 1922'de tarihi Filistin topraklarında yaklaşık 84 bin Yahudi yaşıyorken 1947'de bu sayı 600 bine yaklaşmıştır. Aynı tarihlerde Müslümanların nüfusu 590 binden 1 milyon 157 bine yükselmiştir. Yahudi nüfus artışının %28'i doğal artış olarak değerlendirilirken %72'si göçler sebebiyle gerçekleşmiştir.¹

Avrupa'da Yahudilerin sistematik saldırılara uğraması ve Nazi yönetimi sonrasında da toplumun bir parçası olması istenmemesi Filistin'e kitlesel göçlerin başlıca sebebidir. Bununla birlikte Siyonist Yahudilerin Filistin'deki demografik dengeyi değiştirerek devlet kurmanın ön şartı durumundaki Yahudi çoğunluğu oluşturma amacı göçün teşvik edilmesine yol açmıştır. İsrail'in kurucu lideri ve ilk başbakanı David Ben-Gurion bu durumu "İsrail'in nihai zaferi kitlesel Yahudi göçüyle elde edilecektir ve hayatta kalması yalnızca tek bir faktöre bağlıdır: İsrail'e kitlesel göç!" şeklinde ifade etmiştir.

İsrail, bağımsızlığını ilan ettikten sonra 1951'de çıkardığı "Geri Dönüş Yasası" ile dünyanın herhangi bir yerinde yaşayan bir Yahudi'ye İsrail'e gelmesi halinde vatandaşlık hakkı ve birçok teşvik vermiş; böylece aliyah resmi bir kimlik kazanmıştır. İsrail, halen işgal altındaki Filistin topraklarına Yahudi göçünü teşvik etmek için büyük çaba göstermektedir.

Yahudilerin merkezinde Kudüs'ün bulunduğu Filistin topraklarına yerleşmesine İbranice'de "göç" kelimesine karşılık "yükselmek" anlamına gelen "aliyah" kelimesi kullanılmış ve kutsal bir anlam atfedilmiştir.

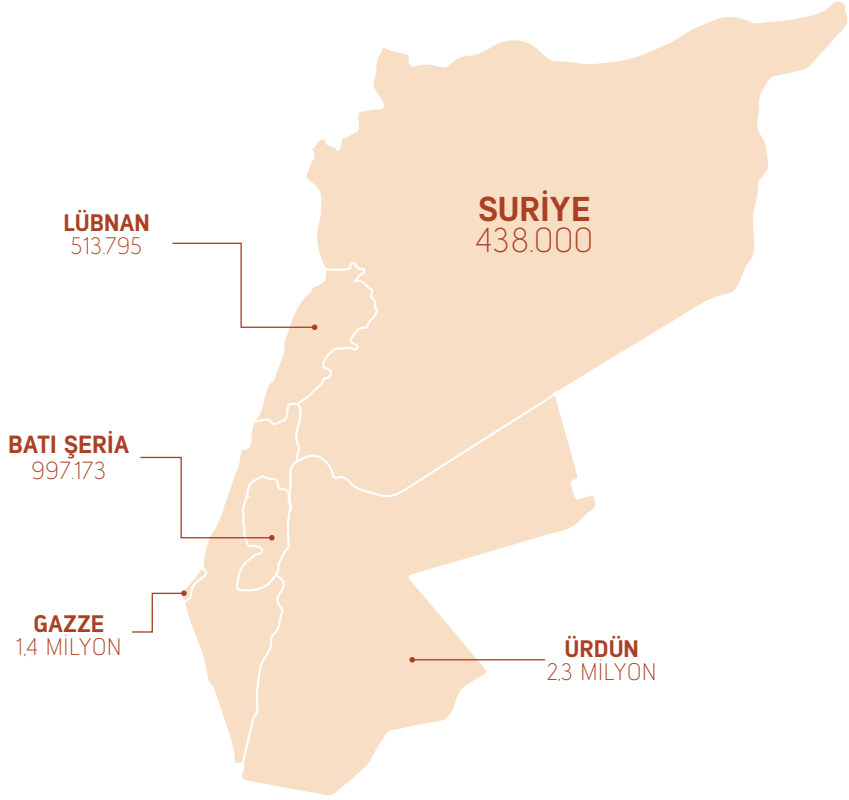
Kaynak: Hagopian ve Zahlan

Bölgeyle genellikle dini ve ideolojik öğretiler dışında bir bağlantısı bulunmayan dünyanın farklı yerlerinde yaşayan Yahudilerin İsrail'e göçü teşvik edilirken nesiller boyunca Filistin'de yaşamış Araplar 1948'den günümüze kadar farklı dönemlerde zorla yerlerinden edilmiştir. İsrail devletinin kurulmasıyla 1948 yılında yaşanan savaşta İsrail, Filistin topraklarının büyük bir kısmını işgal etmiş ve Nekbe'de yaklaşık bir

Siyonist Yahudilerin Filistin'deki demografik dengeyi değiştirerek devlet kurmanın ön şartı durumundaki Yahudi çoğunluğu oluşturma amacı göçün teşvik edilmesine yol açmıştır.

milyon Filistinli topraklarından çevre ülkelere sürülmüştür. Daha sonra 1967'deki Altı Gün Savaşı'nda da yaklaşık 500 bin Filistinliye topraklarından zorla göç ettirilmiştir. 1948'den bu yana yerinden edilen Filistinli mültecilerin sayısı günümüzde 6 milyona yaklaşmıştır.

1967'den bu yana geçen dönemde Doğu Kudüs'te zorunlu transferler, ikamet iptalleri yoluyla gerçekleştirilmektedir. Doğu Kudüs'te yaşayan 14 binden fazla Filistinli, İsrail yönetiminin ikamet izinlerini iptal etmesi sebebiyle topraklarından sürülmüştür. Diğer taraftan Batı Şeria'da ve 2005 yılına kadar Gazze'de inşa edilen Yahudi yerleşim birimleri ile İsrail tarafından nüfus mühendisliği yapılmaktadır. Dünyanın farklı yerlerinden gelen Yahudiler bu yerleşim birimlerine yerleştirilerek hem işgalin kapsamı genişletilmekte hem de işgal daha kalıcı hale getirilmektedir. Üstelik Filistinlilerin yaşadığı bölgelere yakın kurulan yerleşim birimlerindeki çoğunluğu silahlı olan Yahudiler, Filistin halkını tehdit etmekte ve yerleşimciler eliyle Filistinliler göçe zorlanmaktadır. 7 Ekim sonrasında ise İsrail'deki aşırı sağcı siyasetçiler Filistinlilerin Gazze'den çıkartılmasını ve yerleşim birimleri inşa ederek bölgeye organize bir şekilde Yahudi nüfusun transfer edilmesini tartışmaktadır.²

İsrail'in kurulduğu ilk yıllardan itibaren Filistinlileri kitlesel göçlere mecbur etmesi ve gittikçe genişleyen toprak işgalini hayatın her alanına yayması "yerleşimci sömürgecilik" (*settler colonialism*) kavramı ile tanımlanmaktadır. Asimetrik güç dinamiği, uzun süreli belirsiz işgal, bu

Bilgi

İsrail'in kurulduğu ilk yıllardan itibaren Filistinlileri kitlesel göçlere mecbur etmesi ve gittikçe genişleyen toprak işgalini hayatın her alanına yayması "yerleşimci sömürgecilik" (*settler colonialism*) kavramı ile tanımlanmaktadır.

işgalin sömürgeci doğası ve uluslararası hukuku tamamen hiçe sayarak nüfusun sürekli sınır dışı edilmesi Filistin halkını topraklarından bütünüyle çıkarmak niyetini ortaya koyan yerleşimci sömürge politikasının işaretleri durumundadır. Burada yerli halkın topraklarından çıkartılmasının yanı sıra onlara dair kültürel, mimari, dini hemen her unsurun bütünüyle ortadan kaldırılması söz konusudur. 7 Ekim'den bu yana geçen bir yılda İsrail'in Gazze halkını sürekli yerinden etmesi, onların evlerinin yanı sıra bütün değerlerini ortadan kaldırmaya yönelik bir soykırım gerçekleştirilmesi ve nihayetinde onları başka bölgelere yerleştirme planları bir devlet kurma yöntemi olarak gerçekleşen zorunlu göçün 21. yüzyılda da yerleşimci sömürgeci bir anlayışla devam ettiğini göstermektedir.³

Aksa Tufanı Sonrasında Gazze'de Zorunlu Göç

Gazze; Kuzey Gazze, Gazze, Deyr el-Balah, Han Yunus ve Refah olmak üzere beş şehirde 2,2 milyon Filistinlinin yaşadığı bir bölgedir. Bu nüfusun %70'ini 1948'de İsrail tarafından işgal edilen bölgelerden gelen Filistinli mülteciler oluşturmaktadır. 360 km²'lik yüz ölçümünde 2 milyonun üzerinde kişiye ev sahipliği yapan Gazze, dünyanın en yoğun nüfuslu bölgelerinin arasında yer alıyor.⁴

Gazze'nin Şehirleri	7 Ekim Öncesi Nüfusu
Kuzey Gazze	440.000
Gazze	750.000
Deyr el- Balah	320.000
Han Yunus	430.000
Refah	275.000

Kaynak: Palestinian Central Bureau of Statistics (PCBS)

Aksa Tufanı Operasyonu'nun ilk beş gününde 400 binden fazla Gazzeli İsrail'in hava saldırıları sebebiyle güneye doğru yer değiştirmek zorunda kaldı ve bunların büyük çoğunluğu BM Filistinli Mültecilere Yardım Ajansı'nın (UNRWA) barınaklarına sığındı. Hemen sonra 13 Ekim (2023) gibi erken bir tarihte İsrail, Gazze'nin kuzey kısmındaki 1,4 milyon sivilin 24 saat içinde bölgeyi tahliye etmesini emreden bildirimleri hava yoluyla dağıttı. Saldırıların ilk üç haftasında 670 bin kişi yerinden edilmişti. Bu, Gazze'deki her 3 kişiden en az birinin barınaklarda yaşamaya başladığı anlamına geliyordu. 4 Kasım'a kadar kuzey bölgesinden Han Yunus'a gelen kişi sayısı bir milyona yaklaştı.

İsrail, 1,4 milyon Gazzelinin gitmelerini istediği ve onları göç etmek zorunda bıraktığı güneydeki Han Yunus bölgesini de 1 Aralık'ta vurdu. Bu defa 1,4 milyon kişi Gazze'nin Mısır'la sınır bölgesi olan Refah'a kaçtı. Saldırlardan önce nüfusu 280 bin olan Refah, yerinden edilenlerin sığın-

1948'den bu yana yerinden edilen Filistinli mültecilerin sayısı günümüzde 6 milyona yaklaşmıştır.

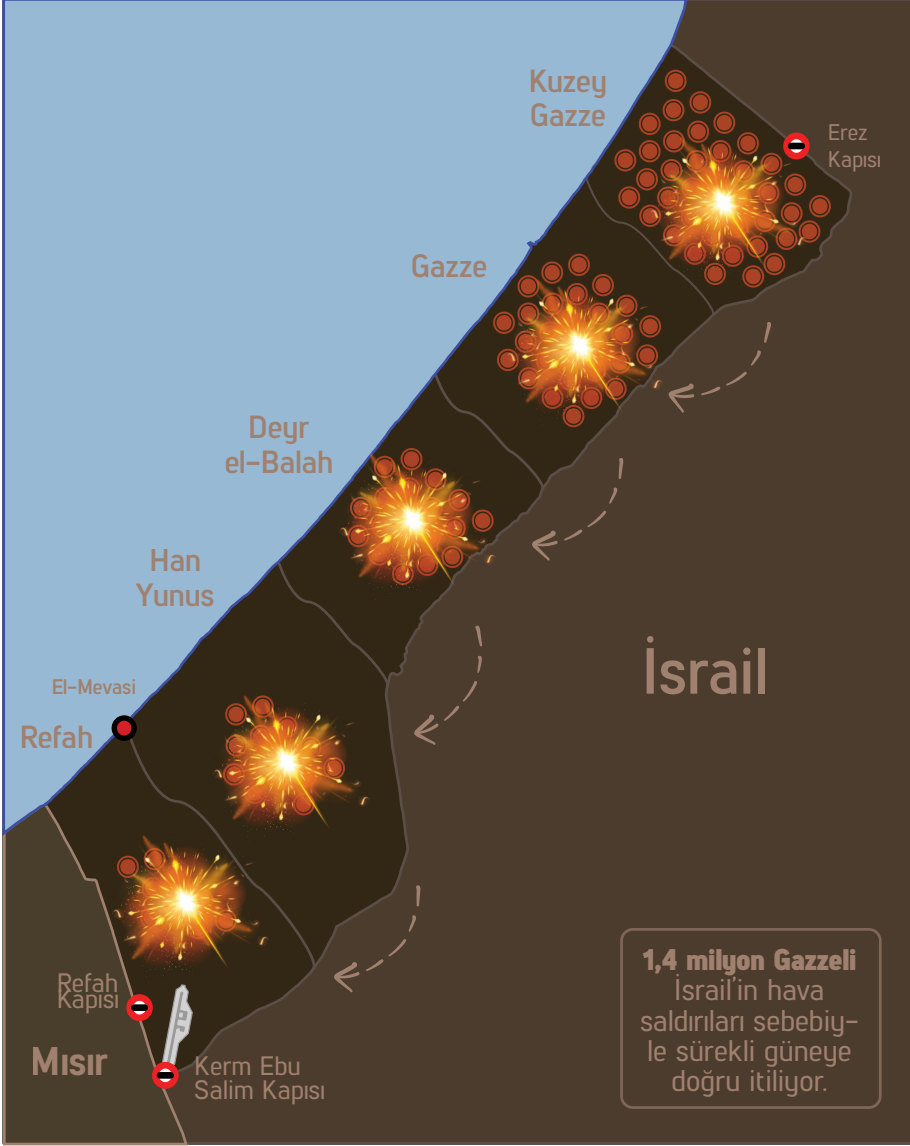

13 Ekim (2023) gibi erken bir tarihte İsrail, Gazze'nin kuzey kısmındaki 1,4 milyon sivilin 24 saat içinde bölgeyi tahliye etmesini emreden bildirimleri hava yoluyla dağıttı.

masıyla bir buçuk milyonu aşkın kişiye ev sahipliği yapmaya başladı. İsrail, 6 Mayıs 2024'te Refah'a da saldırdı. Han Yunus ve Refah'a saldırılar sürerken İsrail, buradaki Filistinlilerin "güvenli" olduğunu iddia ettiği El-Mevasi bölgesine gitmesini istedi. El-Mevasi, yaklaşık 1 km genişliğinde ve 14 km uzunluğunda oldukça küçük bir sahil şerididir. Altyapının olmadığı, yapılaşmanın yetersiz olduğu ve birçok defa yerinden edilen Filistinlilerin derme çatma çadırlarda yaşamak zorunda kaldığı bölgeye 2,2 milyon Filistinli hapsedilmeye çalışıldı. Daha sonra el-Mevasi bölgesi de İsrail ordusu tarafından vuruldu.

Geçen bir yılda İsrail'in hava ve kara saldırıları Gazze halkına ölüm ve göç dışında bir seçenek bırakmadı. 2,2 milyon Gazzeli İsrail'in "çatışma bölgesi" ilan ettiği alanlardan "güvenli" bölgelere kaçarak Gazze içerisinde birden çok defa yerinden edildi. Fakat İsrail "güvenli bölge", göç için "güvenli rota" olarak gösterdiği yerlere de birçok defa saldırılar düzenledi. Bölgeye yakıt girmediği için beyaz bezler kaldırarak yaya şekilde göç eden Gazze halkı güvenli olduğu açıklanan rotalarda birçok cesetle karşılaştı. Ayrıca BM korumasındaki UNRWA'ya bağlı okullara ve çadır alanlarına sığınan Gazzeliler geçen bir yıl içinde birçok defa İsrail tarafından vuruldu. En son yüz binlerce Filistinlinin sıkıştırıldığı el-Mevasi bölgesinin bombalanması Gazze'de güvenli bir bölgenin kalmadığını açıkça gösterdi. BM'ye göre, Gazze'nin yaklaşık %84'ü -305 kilometrekare- İsrail ordusunun çatışma bölgesi olarak işaret ettiği tahliye emirleri kapsamına alındı. Ayrıca BM, Gazze'deki her 10 kişiden 9'unun zorla yerinden edildiğini ve artık Gazze'de güvenli bir bölge kalmadığını belirtiyor. Bununla birlikte Gazze'deki Filistinlilerin büyük çoğunluğu ayda en az bir defa göç etmek zorunda kalıyor.⁵

Ekim 2023'ten bu yana şiddetin dozunu sürekli arttıran İsrail, okulları, hastaneleri, barınma alanlarını bombalayarak Gazze halkının yaşam alanlarını tamamen ortadan kaldırmaya çalışmaktadır. Gazze'yi yaşanması mümkün olmayan bir yer haline getirerek burada yaşayan halkı Mısır ve Ürdün'e göç ettirmeye uğraşmaktadır. İsrail, Gazze'yi insansızlaştırmak için gösterdiği bütün çabaya rağmen başarılı olamadı. Fakat yüz binlerce insanın sürekli yer değiştirdiği mevcut durumda gelecek beklentisi oldukça karmaşık görünmektedir.

Geçen bir yılda İsrail'in hava ve kara saldırıları Gazze halkına ölüm ve göç dışında bir seçenek bırakmadı.

İsrail, Gazze'de ne planlıyor?

İsrail, varlığını kuruluş yıllarından itibaren etnik temizlik ve tehcir üzerine inşa etmiştir ve aynı şekilde de işgal alanını genişletmeye devam etmektedir. Filistin halkının bulunduğu bölgeleri yaşanmaz hale getirerek işgal ettiği bölgelerde en az sayıda Filistinli bırakmayı hedeflemektedir. 2007'den itibaren uyguladığı ambargo ile bölgeye mal giriş çıkışını kısıtlayarak, tarım arazilerini üzerine inşa ettiği tampon bölgelerle kullanılamaz hale getirerek ve denize erişimi engelleyerek Gazze ekonomisini çöküşün eşiğine getirmiştir. Öyle ki; BM henüz 2017 yılında Gazze'nin "yaşanmaz" hale geldiğini açıklamıştı.⁶

7 Ekim sonrasında ise İsrail, öncelikle Gazze'de yaşayan halkı Mısır'a sürmeye çalıştı. Bir yandan kitlesel tahliye emirleri verirken bir yandan da uzun vadeli "transfer" planları medyaya yansıdı. İsrail İstihbarat Bakanlığı'ndan 13 Ekim'de (2023) sızdırılan belge, Mısır'ın Sina bölgesinde çadır kentler inşa ederek Gazze'de yaşayan Filistinlilerin tamamının

Çatışmaların ilk günlerinden itibaren Mısır ve Ürdün yönetimleri olası bir kitlesel göçü “kırmızı çizgi” olarak gösterdi ve bu konuda İsrail’i sert bir dille uyardı.

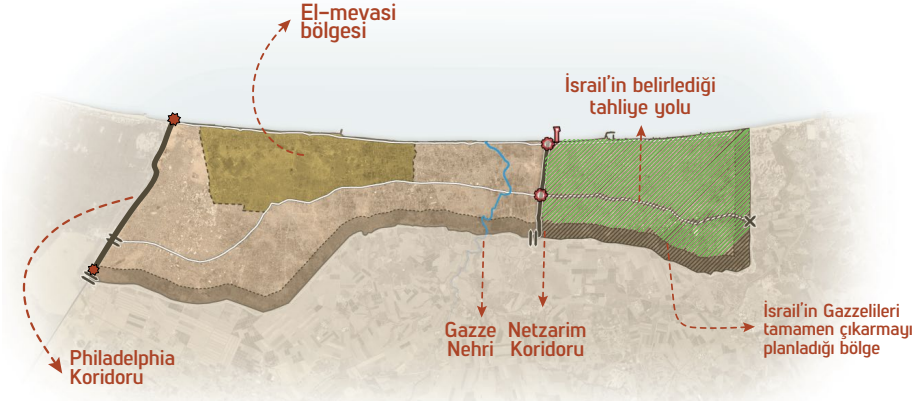
buraya taşınmasını öneriyordu. İsrail’in Gazze’den gelen mültecilere ev sahipliği yapması karşılığında Mısır’a IMF’ye olan borçlarını ödemeyi teklif ettiği ve Sina’da geçici kamplar kurması karşılığında büyük yardım paketleri sunduğu iddia edilse de Mısır sınırı açmayı reddetti.

Çatışmaların ilk günlerinden itibaren Mısır ve Ürdün yönetimleri olası bir kitlesel göçü “kırmızı çizgi” olarak gösterdi ve bu konuda İsrail’i sert bir dille uyardı.

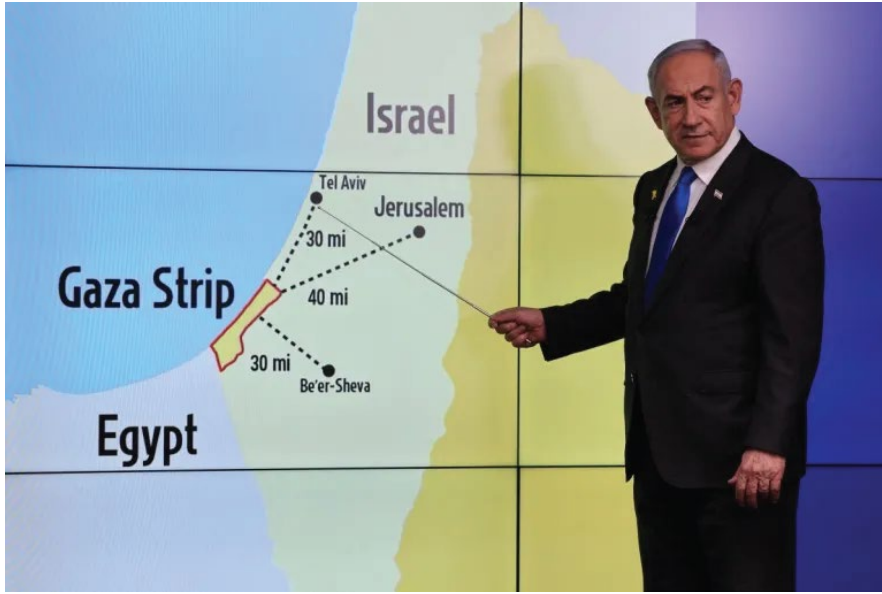
İsrailli bazı sağcı siyasetçiler ise Gazze halkının Mısır’a veya herhangi başka bir bölgeye sürülmesi ve Gazze’nin bütünüyle İsrail’in işgali altına girmesi gerektiğini açıkça dile getiriyor. Aralarında Maliye Bakanı Bezalel Smotrich ve Ulusal Güvenlik Bakanı Itamar Ben-Gvir gibi isimlerin de olduğu birçok siyasi, mevcut durumu İsrail’in 2005 yılında ayrıldığı Gazze’ye “geri dönmek” için bir fırsat olarak değerlendiriyor. Netanyahu hükümetinin savaş sonrası Gazze’nin geleceği ile ilgili durumu belirsiz bırakması aşırı sağcı grupların mitingler ve “Gazze’ye geri dönüş” konferansları düzenlemesini teşvik etti. Filistinlilerin sürüldüğü Gazze’ye yeni yerleşim birimleri kurularak Yahudileri yerleştirmeyi öngören konuşmalarda bu durumun Hamas’la yapılacak esir takası görüşmelerinde İsrail’in elini güçlendireceği de iddia ediliyor.

İsrail sağı içinde Gazze’nin geleceği ile ilgili tartışmalar sürerken Netanyahu’nun ofisi geçen aylarda Gazze’yi ekonomik anlamda kalkındırma ve bölgeye entegre etme fikri üzerine kurulu olan “Gazze 2035” planını açıkladı. 3 adımdan oluşan planın ilk aşamasında bir yıl içerisinde “Hamas’tan arındırılacak bölgelere” insani yardım gönderilmesi, ikinci aşamada Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri, Mısır gibi ülkelerin oluşturacağı bir koalisyonun Gazze’nin yeniden inşasını üstlenmesi ve son aşamada da Gazze’de ayrı bir yönetimin kurulması öngörülüyor. Adeta boş bir toprak parçasını sıfırdan inşa etme çabası durumunda olan planın uygulanabilirliği mümkün görünmüyor.

2 Eylül’de ise Netanyahu televizyon ekranlarında büyük bir haritanın önünde durarak Netzarim Koridoru’nun kuzeyindeki tüm bölgeyi yok edeceklerini açıkladı. Bu durumda Gazze’nin kuzey kesiminden ayrılan Filistinliler evlerine geri dönemeyecek ve gittikleri yerde mülteci olarak yaşamak zorunda kalacak. Plana göre, Gazze’nin Mısır sınırındaki Philadelphia Koridoru ve Refah ile Han Yunus arasında inşa edilecek üçüncü bir koridor da yine İsrail’in kontrolü altında olacak.⁷

“Sina planı”nın gerçekleştirilemediği son durumda İsrail’in kuzey bölgesinde kalıcı bir kontrol sağlayarak Gazze’yi en az iki parçaya böleceği ve bu bölgede kalan az sayıda Filistinliyi güneye süreceği anlaşılmaktadır. Güneyde oldukça küçük bir toprak parçasına sıkışan 2 milyonun üzerinde Gazze sakininin ise gelecek yıllarda İsrail’in saldırılarında altyapının büyük oranda yok edilmesi, insani yardımın girmesine izin verilmemesi ve derme çatma çadırlarda yaşamak zorunda kalmalarıyla oldukça zor günler geçirmesi beklenmektedir.

Netanyahu ise bütün saldırılara rağmen Hamas’ın ortadan kaldırılamaması, İsrail ekonomisindeki sorunlar, dünya kamuoyu nezdinde uğradığı itibar kaybını hafifletmek ve İsrail toplumundaki eleştirileri göğüsleyebilmek için kalıcı şekilde Gazze’de değişiklik yapmak ve bölgenin bir kısmına yerleşmek istemektedir. Ayrıca bu politika, aşırı sağcı siyasetçilerin Gazze’ye “geri dönme” talepleriyle de örtüşmektedir.⁸

İsrail Zorunlu Göç Politikasını Genişletiyor

İsrail, geçen bir yılda Gazze’de yüz binlerce Filistinliye soykırım uygularken ve onları birçok defa göçe zorlarken Batı Şeria’daki işgal politikasını

Aralarında Maliye Bakanı Bezalel Smotrich ve Ulusal Güvenlik Bakanı Itamar Ben-Gvir gibi isimlerin de olduğu birçok siyasi, mevcut durumu İsrail’in 2005 yılında ayrıldığı Gazze’ye “geri dönmek” için bir fırsat olarak değerlendiriyor.

“Sina planı”nın gerçekleştirilemediği son durumda İsrail’in kuzey bölgesinde kalıcı bir kontrol sağlayarak Gazze’yi en az iki parçaya böleceği ve bu bölgede kalan az sayıda Filistinliyi güneye süreceği anlaşılmaktadır.

da yoğunlaştırmıştır. Batı Şeria’yu ilhak etmek için 1967’den bu yana süren çabalar son bir yılda kritik seviyede artan toprak gaspı ve çok sayıda Filistinliyi yerinden etme ile dikkat çekmektedir. Batı Şeria’daki mülteci kamplarına yönelik yoğun saldırılar ve Yahudi yerleşimcilerin artan şiddet eylemleri aracılığıyla bölgede zorlayıcı bir ortam oluşturularak Filistinlilerin topraklarını “gönüllü” olarak terk etmesi sağlanmaya çalışılmaktadır.

İsrail merkezli sivil toplum kuruluşu “Barış Şimdi” (Peace Now) hareketi İsrail’in işgal altındaki Batı Şeria’nın Ürdün Vadisi bölgesinde 12,7 bin dönümlük araziye el koyduğunu ve buranın 1993 Oslo Anlaşması’ndan bu yana İsrail’in el koyduğu en geniş arazi olduğunu açıkladı. Barış Şimdi Hareketi’ne göre; 2024, İsrail’in Batı Şeria’da en fazla toprağa el koyduğu yıl oldu.⁹ Diğer taraftan İsrail, 7 Ekim’den bu yana geçen bir yılda Batı Şeria’da yaklaşık 1800 Filistin mülkünü yıkmış veya el koymuş, yaklaşık 4.500 Filistinliyi yerinden etmiştir. Bu sayı, 7 Ekim öncesine kıyasla iki katından fazla bir artışa işaret etmektedir.¹⁰

İsrail; yıkım, zorunlu göç, arazilere el koyma ve Filistinlilerin gaspedilen topraklarının genişletilmesi şeklindeki yerleşimci sömürgeci politikasına Batı Şeria bölgesinde 7 Ekim’den sonra arttırarak devam etmektedir. Bununla birlikte İsrail’in 23 Eylül’den bu yana Lübnan’ın güney bölgesine yönelik sürdürdüğü yoğun bombardıman sebebiyle binlerce Lübnanlı ülkenin güney kesimlerine göç ediyor. Saldırıları sebebiyle halihazırda 2 milyonu aşkın Suriyeli ve Filistinli mülteciye ev sahipliği yapan Lübnan’da ülke vatandaşları da yerinden edildi.

İsrail’in uluslararası hukuku hiçe sayan ve artarak devam eden agresif yayılmacılığı Gazze ve Batı Şeria’nın ardından Lübnan’ı da etkisi altına aldı. Halihazırda milyonlarca Suriyeli mülteciye ev sahipliği yapan Levant bölgesi İsrail’in saldırgan politikaları sebebiyle yeni mülteci dalgalarıyla karşı karşıya kalmaktadır. Üstelik uluslararası toplumun kanıksadığı ve herhangi bir önleyici mekanizmanın olmadığı mevcut durumda İsrail’in şiddet eylemlerinin Suriye’ye doğru genişlemesi beklenmektedir.

İsrail karar alıcılarının bölgeyi soktuğu güvenlik krizinden sadece Arap ülkeleri değil İsrail toplumunun kendisi de etkilenmektedir. Filistinliler zorla topraklarından çıkartılırken İsrail’de de “tersine göç” yaşanmaktadır. Savaşın başladığı ilk ayda yüz binlerce İsrail vatandaşı ülkeden ayrılmıştır. Ekonomik ve askeri alanda yoğun insan gücüne ihtiyaç duyan İsrail’de göçün kalıcı hale gelmesi yapısal sorunlara neden olma potansiyeline sahiptir.

İsrail, ateşkes ihtimallerini sabote ederek hem kendi toplumunu hem de bölgeyi büyük bir şiddet sarmalına sürüklemektedir. Önleyici mekanizmaların devreye sokulmadığı durumda Ortadoğu yeni göç dalgalarına sahne olacak ve geri dönüşü olmayan bir çatışma ortamı ortaya çıkacaktır. Bölgedeki yoğun göç ve güvenlik krizinden şüphesiz sadece bölge halkları değil bütün dünya etkilenecektir.

Sonnotlar

¹Edward Hagopian ve A. B. Zahlan. "Palestine's Arab Population: The Demography of the Palestinians". Journal of Palestine Studies, Cilt. 3, Sayı. 4, Yaz. 1974, ss. 32-73; 42-43.

²Fiona B. Adamson. "Organized Forced Migration, Past and Present: Gaza, Israel-Palestine and Beyond". The Project on Middle East Political Science (POMEPS), <https://pomeps.org/organized-forced-migration-past-and-present-gaza-israel-palestine-and-beyond>

³"Israeli Apartheid: Tool of Zionist Settler Colonialism". Al Haq, 2022. <https://www.al-haq.org/advocacy/20931.html>

⁴Gazze'nin yüz ölçümü Türkiye'nin yüz ölçümü en küçük ili Yalova şehrinin yarısı kadardır.

⁵"İsrail, Gazze'de zorla göç ettirmeyi sürekli ve sistematik bir silah olarak kullanıyor". Anadolu Ajansı, 9 Ağustos 2024. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/israil-gazze-de-zorla-goc-ettirmeyi-surekli-ve-sistematik-bir-silah-olarak-kullaniyor/3299370>

⁶"Gaza Ten Years Later". United Nations, Temmuz 2017. https://unsco.unmissions.org/sites/default/files/gaza_10_years_later_-_11_july_2017.pdf

⁷"What was Netanyahu's map and 'plan for Gaza' all about?". Al Jazeera, 5 Ekim 2024. <https://www.aljazeera.com/news/2024/9/5/what-was-netanyahus-map-and-plan-for-gaza-all-about>

⁸Selim Sezer. "İsrail'in işgali kalıcı hale getirme planı: Uluslararası kuruluşlar da hedefte". AA Analiz, 16 Eylül 2024. <https://www.aa.com.tr/tr/analiz/israilin-igali-kalici-hale-getirme-planı-uluslararası-kuruluslar-da-hedefte/3331315>

⁹"The Government Declares 12,000 Dunams in the Jordan Valley as State Lands". Peace Now, 3 Temmuz 2024. <https://peacenow.org.il/en/state-land-declaration-12000-dunams>

¹⁰"Data on demolition and displacement in the West Bank". OCHA Palestine. <https://www.ochaopt.org/data/demolition>

Kadriye Sınmaz

*Bir
insanı kurtaran,
bütün insanlığı
kurtarmış gibidir.*

Birim Sorumlusu
Av. İbrahim Ergin

Genel Yayın Yönetmeni
Süleyman Kurt

Tasarım
Bilimon